

Nodyn Arweiniad Technegol 006: Cael trwydded wrth weithio gyda rhywogaethau a warchodir – Ystadau a Rheoli Cyfleusterau

1 Rhagarweiniad

Fel prifysgol, mae'n rhaid i ni fod yn ymwybodol o staff a allai fod yn ymdrin ag anifeiliaid neu blanhigion sy'n cael eu hystyried yn rhywogaethau a warchodir. Gall hyn fod yn uniongyrchol wrth addysgu, gwneud ymchwil neu ymgymryd â gwaith allgymorth, neu'n anuniongyrchol mewn gwaith sy'n ymwneud ag ystâd y Brifysgol (adeiladau neu isadeiledd). Mae'r Nodyn Arweiniad Technegol hwn yn cynnwys gofynion cydymffurfio:

- Rheoliadau Gwarchod Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 (SI 2017/1012) fel y'u diwygiwyd
- Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad (1981 c.69) fel y'i diwygiwyd

Mae'r canllawiau yn y ddogfen hon yn berthnasol i chi os yw eich gwaith yn cynnwys un o'r canlynol:

- Ymgymryd â gwaith ar ystâd/isadeiledd y Brifysgol a allai gael effaith ar rywogaethau gwarchodedig

Am wybodaeth am ymchwil, addysgu neu allgymorth gyda rhywogaethau a warchodir, bydd angen i chi ddarllen 'TGN007: Gweithio gyda rhywogaethau a warchodir – Ymchwil, Addysgu ac Allgymorth.'

Mae angen trwydded i weithio gyda rhywogaethau a warchodir ac mae'r ddogfen hon yn rhoi manylion am y canlynol:

- Pryd y bydd angen trwydded arnoch chi
- Sut i gael trwydded
- Pwy y dylech ei hysbysu yn y Brifysgol

2 Gweithio gyda rhywogaethau a warchodir

2.1 Pryd bydd angen trwydded arnaf?

Bydd angen trwydded arnoch chi os byddwch chi'n bwriadu gwneud gwaith ar ystâd/isadeiledd y Brifysgol a allai effeithio ar un o'r rhywogaethau a nodwyd yn naill ai:

- Atodlen 2, 3, 4 neu 5 o reoliadau Gwarchod Cynefinoedd a Rhywogaethau (Rhywogaethau Ewropeaidd a Warchodir)
- Atodlen 1 (adar), 5 (anifeiliaid), 8 (planhigion), 9 (rhan II, rhywogaethau goresgynnol) y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad (gweler Atodiad 1 – Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981: Atodlenni perthnasol) (rhywogaethau'r DU a warchodir)

Yng Nghymru, mae hyn yn cynnwys bron i 200 o rywogaethau o blanhigion a warchodir rhag cael eu dadwreiddio neu eu dinistrio'n fwriadol, er nad ydym yn ymwybodol bod unrhyw un ohonynt yn byw ar y campws.

Mae'r rhywogaethau o anifeiliaid a warchodir rydym yn gwybod eu bod yn byw ar y campws yn cynnwys:

- *Ystlumod a'u clwydi (pob rhywogaeth)
- Adar (pob rhywogaeth), eu nythod a'u hwyau. Mae Atodlen 1 y Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad hefyd yn amddiffyn 79 rhywogaeth ychwanegol rhag cael eu haflonyddu; o'r rhain, un yn unig sy'n byw ar y campws, sef yr Hebog Tramor
- Gloënnod byw (y glesyn bach)
- Gloënnod byw (y brithribin gwyn)
- Y neidr ddefaid
- Y fadfall fywesgorol
- *Dyfrgi, *Lutra lutra*

*Rhywogaeth Ewropeaidd a warchodir

2.2 Beth mae angen i mi ei wneud i gael trwydded?

I weithio yng Nghymru, mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn rhoi trwyddedau ar gyfer gweithgareddau penodol yn unol â Rheoliadau Gwarchod Cynefinoedd a Rhywogaethau a'r Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad. Mae hyn yn cynnwys gwaith ar ystâd/isadeiledd y Brifysgol a allai achosi rhyngweithio â rhywogaethau ar y rhestr. Dylid nodi er y rhoddwyd trwydded gyffredinol yn y gorffennol i ganiatáu i ni ddinistrio nythod gwylanod a/neu wyau am resymau iechyd a diogelwch, mae hyn wedi'i thynnu'n ôl erbyn hyn ac ni chaiff ei ganiatáu mwyach heb drwydded benodol. Os oes angen trwydded Rhywogaethau Ewropeaidd a Warchodir ar gyfer eich prosiect (dyfrgwn neu ystlumod), dilynwch y broses isod:

1. Aseswch a ydych chi'n bodloni'r meini prawf gofynnol: Caiff trwyddedau eu cyhoeddi dim ond pan fydd y tri maen prawf canlynol yn cael eu bodloni¹. Mae hyn yn cynnwys:
  - a. mae diben yn gwaith yn un o'r rhai hynny sydd wedi'u rhestru yn y Rheoliadau Cynefinoedd
    - i. mae'n cynnwys gwarchod iechyd neu ddiogelwch y cyhoedd neu resymau hollbwysig eraill sy'n ymwneud â budd y cyhoedd, gan gynnwys rhai o natur gymdeithasol neu economaidd a chanlyniadau buddiol o bwysigrwydd sylfaenol i'r amgylchedd
    - ii. dibenion gwyddonol ac addysgol
    - iii. cylchynu neu farcio
    - iv. gwarchod anifeiliaid gwyllt¹
  - b. does dim posibilrwydd amgen boddhaol

---

¹Cyfoeth Naturiol Cymru: <https://naturalresources.wales/permits-and-permissions/species-licensing/european-protected-species-licensing/bat-licensing/?lang=en>

- c. na fydd y weithred a ganiatawyd yn andwyol i gynhaliaeth poblogaeth y rhywogaethau dan sylw ac yn cynnal statws gwarchod ffafriol (FCS) yn eu tiriogaeth naturiol
2. Cwblhewch y ffurflen gais a chyflwynwch ddatganiad o ddull: Dylai hyn nodi manylion am sut y bydd y gwaith yn cael ei wneud i leihau'r effaith ar rywogaethau yn yr ardal honno
  - a. Pan fydd yn cynnwys gwaith ar ystâd/isadeiledd y Brifysgol, bydd angen i chi ymgynghori â'r Swyddog Bioamrywiaeth a'r Swyddog Amgylchedd Lleol
  - b. Pan fydd yn cynnwys gwaith ar ystâd/isadeiledd y Brifysgol, bydd angen i chi gomisiynu gwasanaethau Ecolegydd rhestredig i ymgymryd â'r arolwg a datblygu'r datganiad o ddull, gan roi manylion am gamau lliniaru perthnasol am hyd y gwaith
  - c. Mae ffurflenni a chanllawiau ar gael o wefan Cyfoeth Naturiol Cymru
3. Bydd angen cydweithio â'r awdurdod trwyddedu (Cyfoeth Naturiol Cymru), fel bo angen
4. Rhowch gopi o'r drwydded i'ch Swyddog Cynaliadwyedd Lleol yn y Tîm Cynaliadwyedd pan fydd yn cael ei chyhoeddi
5. Ymgymryd ag unrhyw waith monitro ac adrodd sydd wedi'i nodi ar y drwydded, gan gynnwys y Swyddog Bioamrywiaeth a Swyddog yr Amgylchedd, fel y bo'n briodol

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru hefyd yn cyhoeddi trwyddedau dan adran 16 o'r Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad ar gyfer UKPS, fel y gallwch chi wneud gwaith dilys heb dorri'r gyfraith. Gellir cyhoeddi trwyddedau at ddibenion penodol, gan gynnwys iechyd y cyhoedd a diogelwch y cyhoedd ar yr amod nad oes datrysiad boddhaol arall.

2.2.1 Arweiniad a gwybodaeth ddefnyddiol

Mae amrywiaeth o wybodaeth ar wefan Cyfoeth Naturiol Cymru, gan gynnwys:

- Gwybodaeth gyffredinol am gyflwyno cais am drwydded gan Gyfoeth Naturiol Cymru²
- Trwydded Datblygu EPS: Arweiniad ar Gyflogi Ecolegwyr³
- Darperir gwybodaeth yn y cais am drwydded Rhywogaethau Ewrop a Warchodir⁴

---

² <https://cdn.naturalresources.wales/media/3483/general-information-on-applying-for-a-licence-from-natural-resources-wales-nrw.pdf?mode=pad&rnd=13228321366000000>

³ <https://cdn.naturalresources.wales/media/3467/guidance-on-engaging-ecologists.pdf?mode=pad&rnd=132283213650000000>

⁴ <https://cdn.naturalresources.wales/media/683322/information-to-be-provided-in-a-european-protected-species-licence-application.doc?mode=pad&rnd=132283213680000000>

3 Cyfrifoldebau

Rôl	Cyfrifoldeb
Y Tîm Cynaliadwyedd	<p>Mae'r Tîm Cynaliadwyedd yn gyfrifol am:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gefnogi datblygiad ceisiadau yng Nghymru drwy: <ul style="list-style-type: none"> ○ Nodi ymgynghorydd priodol ○ Cynorthwyo wrth ddatblygu cynllun, yn ôl yr angen ○ Cefnogi gwaith monitro ac adrodd, fel bo angen • Cwblhau'r ffurflen gais am drwydded gyda'r cyswllt a bennwyd yn Ystadau a Rheoli Cyfleusterau • Cyflogi ecolegydd cymwys i ddatblygu, cynllunio a gweithio gyda'r arweinydd prosiect i sicrhau y caiff y gwaith ei reoli'n briodol • Costau sy'n gysylltiedig â'r drwydded, gan gynnwys ffioedd ecolegydd
Penaethiaid Gwasanaeth, Ystadau	<p>Mae Penaethiaid Gwasanaeth yn Ystadau yn gyfrifol am y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cwblhau ffurflen gais y drwydded ar y cyd â'r Tîm Cynaliadwyedd • Sicrhau y cynhelir y prosiect yn unol â'r cynllun a gymeradwywyd • Cydymffurfio â'r drwydded am hyd prosiect ystadau/isadeiledd y Brifysgol • Darparu copi o'r drwydded i Swyddog yr Amgylchedd a sicrhau y caiff ei hysbysu'n brydlon am newidiadau, e.e. diwedd y gweithgaredd / canslo'r drwydded

4 Cymorth Ychwanegol

Am gymorth ychwanegol, gallwch gysylltu â'r canlynol:

Rôl	Cyfeiriad e-bost
Swyddog Bioamrywiaeth	wildlife@abertawe.ac.uk
Swyddog Cynaliadwyedd	sustainability@abertawe.ac.uk

5 Dogfen Reoli

Dogfen Reoli	
Awdur:	Benjamin Sampson, Hayley Beharrell
Cymeradwywyd gan:	Heidi Smith
Dyddiad yr Adolygiad:	Chwefror 2021
Fersiwn:	1

Fersiwn	Newidiadau
1	Dogfen newydd

Atodiad 1 – Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981: Atodlenni perthnasol

Sylwer: Roedd y dolenni gwe hyn yn berthnasol ym mis Chwefror 2021

Planhigion

- Mae'n anghyfreithlon dadwreiddio planhigion gwyllt oni bai bod gennych chi ganiatâd perchennog y tir.
- Yn ogystal, mae mwy na 100 o blanhigion sy'n blodeuo a thros 75 o blanhigion is wedi'u rhestru ar Atodiad 8. Ar gyfer holl blanhigion Atodlen 8, mae'n drosedd i:
  - Bigo, dadwreiddio neu ddinistrio'n fwriadol
  - Gwerthu, cynnig neu ddatgelu at ddibenion gwerthu
- Dolen i Atodlen 8:
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/69/schedule/8/data.pdf>
- Gofynion trwydded planhigion a warchodir Cyfoeth Naturiol Cymru:
<https://naturalresources.wales/permits-and-permissions/species-licensing/uk-protected-species-licensing/uk-protected-plant-licensing/?lang=en>

Rhywogaethau goresgynnol

- Mae'n drosedd plannu neu achosi i blanhigion goresgynnol penodol dyfu yn y gwyllt, Clymog Japan er enghraifft. Mae'r Ddeddf yn rhestru planhigion perthnasol yn Atodlen 9, Rhan II
  - Clymog Japan <https://naturalresources.wales/guidance-and-advice/environmental-topics/wildlife-and-biodiversity/japanese-knotweed/?lang=en>
- Mae Gorchymyn Rhywogaethau Goresgynnol Estron (Gorfodi a Thrwyddedu) 2019 (S.I. 2019/527 yn berthnasol i hyn. Gweler TGN005 Rhywogaethau Goresgynnol am ragor o wybodaeth

Anifeiliaid

- Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad
  - Atodlen 5: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/69/schedule/5>
- Amffibiaid
  - Gofynion Cyfoeth Naturiol Cymru:
<https://naturalresources.wales/guidance-and-advice/environmental-topics/wildlife-and-biodiversity/uk-protected-species/amphibians/?lang=en>
- Moch daear
  - Gofynion Cyfoeth Naturiol Cymru:
<https://naturalresources.wales/guidance-and-advice/environmental-topics/wildlife-and-biodiversity/uk-protected-species/badgers/?lang=en>
- Ceirw
  - Gofynion Cyfoeth Naturiol Cymru:
<https://naturalresources.wales/permits-and-permissions/species-licensing/uk-protected-species-licensing/deer-licensing/?lang=en>

- Pysgod
  - Gofynion Cyfoeth Naturiol Cymru:
<https://naturalresources.wales/permits-and-permissions/species-licensing/uk-protected-species-licensing/fish-licensing/?lang=en>
- Anifeiliaid di-asgwrn-cefn
  - Gofynion Cyfoeth Naturiol Cymru:
<https://naturalresources.wales/permits-and-permissions/species-licensing/uk-protected-species-licensing/invertebrate-licensing/?lang=en>
- Belaod a ffwlbartiaid
  - Gofynion Cyfoeth Naturiol Cymru:
<https://naturalresources.wales/permits-and-permissions/species-licensing/uk-protected-species-licensing/pine-marten-and-polecat-licensing/?lang=en>
- Gwiwerod coch a llwyd
  - Gofynion Cyfoeth Naturiol Cymru:
<https://naturalresources.wales/permits-and-permissions/species-licensing/uk-protected-species-licensing/red-and-grey-squirrel-licensing/?lang=en>
- Ymlusgiaid
  - Gofynion Cyfoeth Naturiol Cymru:
<https://naturalresources.wales/permits-and-permissions/species-licensing/uk-protected-species-licensing/reptile-licensing/?lang=en>
- Mamaliaid bach
  - Gofynion Cyfoeth Naturiol Cymru:
<https://naturalresources.wales/permits-and-permissions/species-licensing/uk-protected-species-licensing/small-mammal-licensing/?lang=en>
- Llygod y Dŵr
  - Gofynion Cyfoeth Naturiol Cymru:
<https://naturalresources.wales/permits-and-permissions/species-licensing/uk-protected-species-licensing/water-vole-licensing/?lang=en>

Adar

- Adar
  - Gofynion trwydded gyffredinol Cyfoeth Naturiol Cymru:
<https://naturalresources.wales/permits-and-permissions/species-licensing/uk-protected-species-licensing/general-licences-for-birds-2020/?lang=en>
  - Gofynion trwydded rhywogaethau a warchodir Cyfoeth Naturiol Cymru:
<https://naturalresources.wales/guidance-and-advice/environmental-topics/wildlife-and-biodiversity/uk-protected-species/birds/?lang=en>